

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Ole Christian Skogstad (miljø)
Magne Haukås (reindrift)
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no
Tlf:
Vår ref: 2015/1811
Deres ref: 200901465 og 200901062
Vår dato: 10.04.2015
Deres dato: 11.03.2015
Arkivkode: 561

Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Dagslått og Ådalen kraftverk - Brønnøy

Fylkesmannen i Nordland viser til oversendelse datert 11.3.2015 vedlagt Bekk og Strøm AS' søknader om konsesjon for bygging av Dagslått og Ådalen kraftverker i Brønnøy kommune. Det vises også til e-post fra Øystein Grundt av 10.4.2015 hvor vi ble innvilget forlenget høringsfrist.

Norge har gjennom EUs fornybardirektiv forpliktet seg til å øke andelen av fornybar energi til 67,5 prosent i 2020. Sverige og Norge har et felles mål om å bygge ut ny kraftproduksjon med fornybare energikilder som skal utgjøre 26,4 TWh innen 2020. Energi- og miljøkomiteen har i Innst. 379 L (2010–2011) understreket at regjeringen må legge til rette for at halvparten av den nye energiproduksjonen skal realiseres i Norge. Regional plan om små vannkraftverk i Nordland følger opp denne visjonen med en målsetning om utbygging av vannkraft tilsvarende 1,3 TWh innen år 2025.

I området rundt Tosenfjorden er det pr. i dag bygd ut et fåtalls vannkraftverk, herunder Kolsvik kraftverk. I tillegg er det i indre deler av fjorden gitt konsesjon til ytterligere syv kraftverk.

Oppsummering av vår uttalelse:

Kraftverk	Konsekvenser	Sentrale tema	FMs vurdering
Ådalen	Store	Reindrift og naturmangfold	Innsigelse
Dagslått	Middels/små	Friluftsliv	Moderat konflikt

Ådalen kraftverk

Ådalen kraftverk vil utnytte et fall på 275 meter i alternativ 1 eller 295 meter i alternativ 2 i Barstadelva mellom inntaket på hhv. kote 385 eller 405 og kraftstasjonen på kote 110. I alternativ 1, som er foretrukket av søker, er det også søkt om å overføre to bekker til Barstadelva for utnyttelse i Ådalen kraftverk. Middelvannføringen er 338 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 760 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,85 MW og gi en estimert årsproduksjon på 5 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 1500 meter lang strekning i Barstadelva. Det er søkt om slipp av minstevannføring på 19 l/s om sommeren og 12 l/s om vinteren. Vannveien vil i alternativ 1 bli 1850 meter lang, og er planlagt boltet i fjell på de øvre 50 meterne. Resten av vannveien skal graves ned.

I alternativ 2 vil vannveien være på ca. 2000 meter lang. De øvre 75 meterne er planlagt boltet i fjell, mens resten av vannveien skal graves ned. Eksisterende skogsbilvei på østsiden av elven er planlagt opprustet frem til kraftstasjonen og forlenget med om lag 500 meter frem til inntaket. Middelvannføringen er 284 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 760 l/s. Kraftverkets installerte effekt vil være den samme som for alt. A, men med en noe lavere estimert årsproduksjon (4,87 GWh). Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 1750 m lang strekning i Barstadelva. Det er søkt om slipp av minstevannføring på 15 l/s om sommeren og 12 l/s om vinteren.

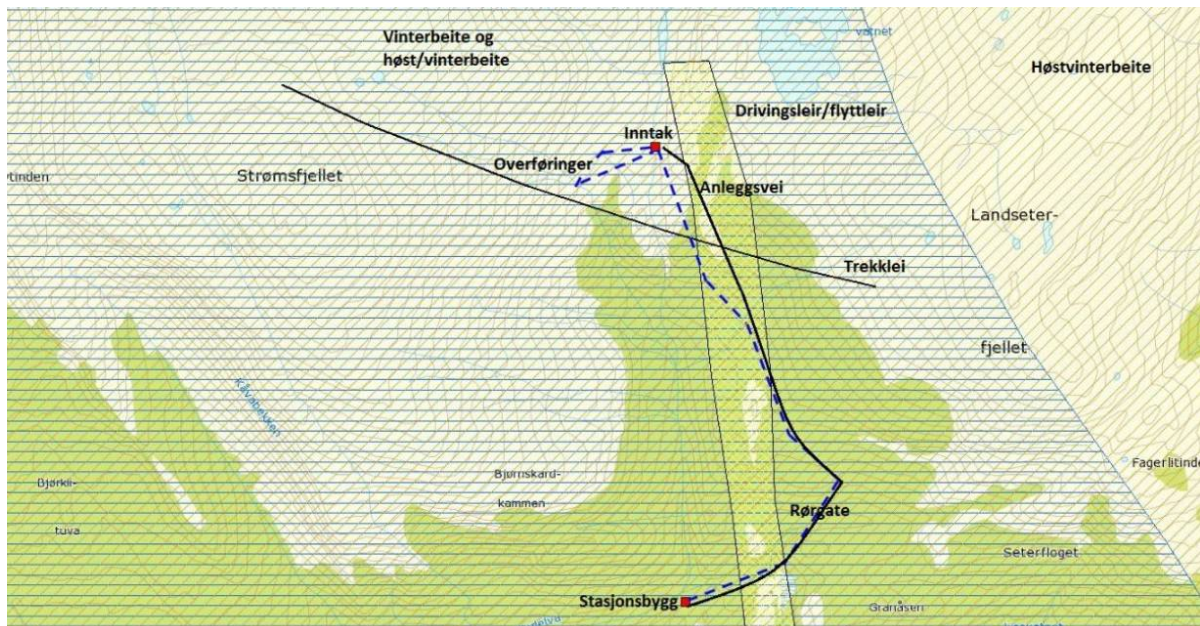
Innsigelse

Av hensyn til reindriftens flyttlei i området, jfr. reindriftslovens § 22, fremmer Fylkesmannen innsigelse til søknad om konsesjon for bygging av Ådalen kraftverk. Innsigelsen fremmes med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6.

Begrunnelse

Tiltaksområdet er del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til høst-vinter og vinterbeiter. Vinterbeiter er en minimumsfaktor for reinbeitedistriktet. Det er også trekk- og flyttlei i området. Flyttleier er ikke lov å stenge og er gitt et spesielt vern etter lov om reindrift § 22:

«Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av reinen. Reindriften flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter skjønn ved jordskifteretten, hvis enighet ikke oppnås. Kongen kan bestemme at også fastleggingen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønn».

Figur 1 Illustrasjon hentet fra konsesjonssøknad. Viser omsøkt tiltak og reindriftsinteresser i området.

Tiltaket vil ha negative konsekvenser for reinbeiting i området – både i form av arealbeslag, men også på grunn av økt aktivitet i området. Noe av dette kan avbøtes med å sette bom på adkomstveien for å redusere ferdseien i området. I forhold til trekklei mellom Strømsfjellet og Landseterfjellet, er det inntak og overføring av bekker i alternativ 1, samt rørgate og anleggsvei som i hovedsak vil kunne virke negativt inn på bruken av trekkleia.

I anleggsperioden anser vi at flyttleia ikke kan brukes og at den må anses som midlertidig stengt. I driftsfasen er vi usikker på i hvilken grad anleggsvei og rørgatetrasé vil forringe flyttleia. Dette vil særlig avhenge av hvordan vei og rørgate arronderes, og om veien medfører skjæringer og fyllinger som vanskeliggjør flytting med rein. Dette må vurderes nærmere gjennom befarng.

I henhold til reindriftslovens § 22 er det ikke lov å stenge flyttleier, og det gjelder både midlertidig og permanent. Anleggsperioden må derfor ikke legges til perioder da det er rein i området og flyttleia skal brukes. Ingen inngrep må forringe muligheten til å flytte med rein i området.

Dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke hindrer reindriftas rett til å flytte rein, vil Fylkesmannen vurdere å trekke innsigelsen. Før det kan gis konsesjon til Ådalen kraftverk, må det foreligge en avklaring om at tiltaket ikke stenger reindriftas flyttleier midlertidig eller permanent, og saken må forelegges oss for ny vurdering.

Natur og friluftsliv

Berggrunnen i området består hovedsakelig av ulike glimmerskifer og gneis. Gneis forvittrer sent og gir et surt substrat, mens glimmerskifer kan, alt avhengig av mineralsammensetningen, være mer næringsrik (særlig hvis den er rik på biotitt). I følge Ecofact synes ikke dette å være tilfellet her. Et bånd med kalkspatmarmor går gjennom området, men synes såpass overdekket av materiale at den kun i liten grad påvirker vegetasjonen i influensområdet. Potensialet for basekrevende arter av karplanter, moser og lav er derfor lavt.

De største naturverdiene synes å være knyttet til skogsbekkekløften mellom kote 300 og ca. kote 115. I følge Ecofact har bekkekløften i Ådalen middels vekt når det gjelder topografi, skogstilstand og urørthet. Solide forekomster av gubbeskjegg (NT) ble påvist, men kløften som sådan scorer lavt på bl.a. arts mangfold. Det må i denne sammenheng legges til at de bratte kløftesiden er manglende undersøkt på grunn av kløftas utilgjengelighet. Ecofact vurderer det som overveiende sannsynlig at bekkekløfta oppnår verdi B. Gode forekomster av signalarten gubbeskjegg indikerer at miljøet har høy luftfuktighet, noe som igjen tilsier at potensialet for andre fuktighetskrevende lavarter er til stede. Noe eldre granskog i kløftesidene, og ganske god tilgang på læger, gir videre gode forhold for vedboende sopp. Det kan ikke utelukkes at rødlistede sopparter vokser på læger i kløftesidene. Når det gjelder moser har Ecofact vurdert potensialet vesentlig lavere på bakgrunn av at rødlistede epifyttiske arter ikke er så vanlige i dette området og at steinboende rødlistede arter er lite aktuelt da baserike habitater ser ut til å mangle. I lys av det forannevnte er det klart at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 vil komme til anvendelse, og NVE må i denne forbindelse foreta en vurdering i hvilken grad prinsippet skal vektlegges.

Konsekvensene av de to alternative utbyggingene er svært like, men hvor alternativ 1 har marginalt større negativt omfang på grunn av overføring av to mindre bekker. Det er tvilsomt at disse har årssikker vannføring, noe som gjør at spesiell fuktighetskrevende vegetasjonen

tilknyttet disse i liten grad finnes. Omsøkte kraftutbygging i Barstadelva vil føre til redusert vannføringen på den berørte strekningen. Det er åpenbart skyggefullt og fuktig i de trangeste delene av bekkekløfta. Om elva er en særlig viktig fuktighetstilførselskilde er ikke entydig, spesielt ettersom fossesprutsoner er fraværende og at vannføringen om sensommeren og høsten ofte er lav. Ecofact vurderer ikke at det fuktige miljøet vil bli nevneverdig berørt av at det blir mindre vann i elva, og at det er topografien og alderen på skogen som skaper det verdifulle miljøet. Fylkesmannen er litt mer usikker, men er ut fra eksisterende kunnskap tilbøyelig til å være enig i sannsynlighetsvurderingen når det gjelder fuktigheten i kløfta. Dette forutsetter dog slipp av tilstrekkelig vann slik at vannspeilet i kløftebunnen opprettholdes. Etter vår vurdering bør minstevannføringen minimum tilsvare 5-persentilen.

En eventuell utbygging vil medføre et tap av INON sone 2 på beskjedne 0,12 km². Strømsfjellet er, i likhet med Dagslått og Landseterfjellet, registrert som et friluftslivsområde. Bruken er begrenset til det lokale. Store deler av den berørte strekningen går i ei kløft, og begrenser således ferdsel langs elva. Mindre vann i bekkekløfta vil imidlertid redusere opplevelsen av det urørte naturområdet betraktelig.

Dagslått kraftverk

Dagslått kraftverk vil utnytte et fall på 168 meter fra inntaket på kote 178 til kraftstasjonen på kote 10. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,75 MW og en estimert årsproduksjon på 4,26 GWh. Den 900 meter lange vannveien er planlagt på østsiden av elven, hvor de første 550 meterne er planlagt boret i fjell og de resterende 350 meter skal graves ned. Det skal bygges 350 meter anleggsvei opp til ca. kote 100. Middelvannføringen er 506 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,2 m³/s. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 1800 m lang elvestrekning i Dagslåttelva. Det er søkt om slipp av minstevannføring på 36 l/s om sommeren og 30 l/s om vinteren.

Fylkesmannens vurdering:

Reindrift

Tiltaksområdet er del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til høst-vinterbeiter. Beiteretten gjelder imidlertid hele året.

De største negative konsekvensene antas å knytte seg til anleggsperioden. Fylkesmannen vurderer at tiltaket har moderate negative konsekvenser for reindrift.

Natur og friluftsliv

Berggrunnen i influensområdet består i følge NGUss berggrunnskart hovedsakelig av gneis og ulike glimmerskifre, samt dioritt og monzonitt (Fig. 5). Dette er stort sett harde og sure bergarter. Løsmassene, i form av forvittringsmaterialet fra omkringliggende bergarter, vil i liten grad gi grunnlag for næringsrik vegetasjon.

Dagslåttelva synes å ha dårlige forhold for fisk og bunndyr, da det aktuelle elveløpet i stor grad består av grovt substrat. Potensialet for rødlistede lav- og mosearter er av Ecofact vurdert som lavt. Også når det gjelder fuktgivende rødlistede arter av moser og lav knyttet til skog er potensialet lavt fordi skogen i området er lite utviklet og består stort sett av nordboreal bjørkeskog. På veggene i kløfta vokser det en del planter typiske for bergvegger. Ingen viktige lavsamfunn ble påvist. Skogsbekkekløft mangler sluttet skog og forekomster av baserike miljø. Ecofact har med bakgrunn i ny metodikk for avgrensning av

skogsbekkekløfter ikke funnet grunnlag for å avgrense bekkekløften i Dagslåttelvas som naturtypeforekomst.

De nedre 250 meterne av elva vider seg ut i et bredere løp med enkelte steder med flommarker og finere sedimenter som gir et frodigere preg. Vassdragsnaturen på den berørte delen av Dagslåttelva vurderes å ha mellom liten og middels verdi for biologisk mangfold.

Dagslått er sammen med Landseterfjellet registrert som friluftslivsområde i kartlegging foretatt i regi av Nordland fylkeskommune. Området scorer høyt på opplevelseskvaliteter, potensiell bruk, lydnivå og kunnskapsverdier. Områdets størrelse og utstrekning er også vurdert positivt. Bruken er pr. i dag forholdsvis beskjedent, og området benyttes i stor grad av lokale brukere. Utbygging som omsøkt vil helt klart forringe opplevelsen av dalen, og konsekvensene vurderes som små/middels. Tap av inngrepsfrie naturområder vil bli beskjedent, da bortfallet består av 1,22 km² INON sone 2.

Med hilsen

Hill-Marta Solberg
fylkesmann

Monica A. Iveland
landbruks- og reindriftsdirektør

Kopi til:
Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt
Brønnøy kommune
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland
Nordland fylkeskommune
Miljødirektoratet